

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliarvm Omnivm Generalivm Et Provincialivm Collectio Regia

Ab anno CCCXIV. ad annum CCCXLVI.

Parisiis, 1644

De ecclesiarum instauratione. Capvt IX.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15072

priusquam occideret, dira fame conficeretur; eius etiam caro vniuersa igni non conspicuo & per Dei iram immisso intabesceret, sic vt diffuens pristinae formae effigies tota deleteretur, excidatque in nuda ossa ipse redigeretur, & tamquam simulacrum quoddam longinquitate temporis exhaustum attenuatumque relinqueretur: ita vt qui praesto aderant, eius corpus nihil aliud esse existimarent, quam sepulcrum animae, quae in eo iam mortuo & plane putrido defossa esset. astu porro intimas adhuc medullas vehementius perurent, exilierunt ei oculi, & e suis fedibus excidentes, caecum reliquerunt: qui post haec ægre spiritum ducens, Domino confitetur, mortemque inuocat: ad extremum confessus se ista propter amentiam, qua contra Christum vsus fuerat, merito perpeti, animam emittit.

De ecclesiarum instauratione.

CAPVT IX.

CVM ad hunc modum Maximinus, inter reliquos pietatis hostes longe deterrimus, e medio sublatus esset: ecclesiae, gratia Dei omnipotentis, ab ipsis fundamentis erigebantur, & Christi verbum ad gloriam Dei rerum omnium moderatoris efflorescens, maiori quam antea libertate praedicabatur. Haec in nono libro ecclesiasticae historiae scripsit optimus ille Eusebius Pamphili: ex illius enim & aliorum laboribus, vt supra dixi, summa capita decerpens, praesentem hunc libellum qua possum breuitate contexo, summo

πρὶν ἢ κατὰ πεσσὶν, λιμῶν τε διαφθερέσθαι, τὰς τε σαρκὰς αὐτοῦ ὅλας ἀοράτω καὶ θελάτω πυρὶ κατὰ τήκεσθαι: ὡς διαρρῦσθαι τὸ μὲν πᾶν εἶδος τῆς παλαιᾶς μορφῆς ἀφανισθῆναι, ξηρὸν δὲ αὐτὸν μόνον ὅσπερ γερονεῖναι, οἷον ἕλε μακρῶν χρόνων κατεσκελετωμένον εἶδωλον ὑπολειφθῆναι: ὡς μηδὲν ἄλλο ἢ νομίσαι ὅτι παρόντας, ἢ τὰ φωναῖα τῆς ψυχῆς γερονεῖναι τὸ σῶμα, ἐν ἡδὴ νεκρῶ καὶ παντελῶς διαρρῦσθαι κατωρυγμένης. σφοδρότερον δὲ ἐπὶ μάλλον τῆς δέρμης αὐτὸν ἐκ βάθους μυελῶν κατὰ φλεγούσης, περιπιδῶσιν αὐτὸν τὰ ὀμμάτια, καὶ τῆς ἰδίας λήξεως διαποπέσθαι, πρὶν αὐτὸν ἀφίαν. ὁ δὲ ἴππὶ τοῦτοις ἀναπνέων, αὐτομολογοῦντος τῶν κυρῶν, θάνατον ἐπεκαλεῖτο: καὶ τὸ πανύστατον ἐν δίκῳ ταῦτα τῆς κατὰ τὴν Χριστοῦ ἰστορίας ἐνεκεν πεπονθέναι ὁμολογήσας, ἀφίησι πῶν ψυχῶν.

Γεὶ δὲ τῆς ἐκκλησιῶν ἀνανεώσεως.

ΚΕΦΑΛ. Θ'.

ΟΥΤΩ δὴ τὰ Μαξιμίνου ἐκποδῶν χρομῶν, ὅς ἐπὶ πλοῖον τῆς θεοσεβείας ἐχθρῶν ἀπάντων χείριστος ἀναπέφηνε, τὰ μὲν τῆς τῆς ἐκκλησιῶν ἀνανεώσεως ἐκ θεμελίων χάριτι θεοῦ τῆς παντοκράτορος ἠγείρειτο: ὅ, τε τῆς Χριστοῦ λόγος εἰς δόξαν ἔτῃ ὅλων θεοῦ διαλάμπων, μείζονα τῆς ἐμπεσοδῶν ἀπελάμβανε παρρησίαν. ταῦτα ἐν ἐνάτῳ τόμῳ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας ὁ πάντα ἀεῖσος σιωπῆτερον ὁ Παμφίλου Εὐσέβιος. τὸ γὰρ αὐτὸ πόνων, ὡς ἀνώτερον μοι εἴρηται, καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἀνάλεξιν ποιούμενος, ἐβιβλίου πούτε δια βραχέων ἐσχάρη τῶν

ANNO
CHRISTI
325.

σώταξιν, πλείστη ὄση σπουδῆ τ' πορεί-
 ας ἔχοντος ποιούμενος ἵππ' ἔχοντος
 καὶ λαμπροφανές ἄγιον ἔθειον ὄρος
 τῆς κ' Νίκαιαν ἀποστολικῆς ἔναρέ-
 του τῆς τῆς θεοῦ ἱερέων σιωδου' ὁρθῶν
 μάλιστ' ἔπεφίτην κρατουῦτά με
 τ' χάρος καὶ προσεπέποιτα' δέπει, Φησὶν,
 ἀνάβα μὲν εἰς τὸ ὄρος τῆς κυρίου, ἔεις
 οἶκον τῆς θεοῦ Ἰακώβ' καὶ ἀναγελεῖ
 ἡμῖν τὴν ὁδὸν αὐτῆς, καὶ πορεύσθε
 ἐν αὐτῇ, ἐκ γὰρ Σιών ἐξελεύσεται νό-
 μος, καὶ λόγος κυρίου ἐξ Ἱερουσα-
 λήμ, ἀληθῶς γὰρ Σιών καὶ Ἱερουσα-
 λήμ, καὶ ὄρος κυρίου ὑψηλότερον, ἔ
 οἶκος τῆς θεοῦ Ἰακώβ', ὁ θεὸς ἐκείνος τῆς
 τῆς θεοῦ ὁρθοδόξων ἱερέων ὁμιλῶν,
 πνεύματι ἁγίῳ διασκεψαμένων καὶ
 παρασησάντων διὰ τὰ γραφῶν προ-
 φητικῶν καὶ ἀποστολικῶν καὶ ἀποστολι-
 κῶν περὶ τῆς λόγου τῆς ζωῆς, τὴν ἔστι
 τῆς ἡοδ' τῆς θεοῦ, ὡς ἀληθῶς ἀκρίτος τῆ
 τῆς θεοῦ φύσις, καὶ οὐκ ἔσται, κα-
 τὰ τὸ θεομάχος καὶ ἀσεβέστατος κατ'
 αὐτῆς ἐβλασφήμησεν Ἀρειος· καὶ ὅτι τῆς
 αὐτῆς οὐσίας, ἥς καὶ ὁ γέννησας αὐτὸν
 περὶ τῆς ἀγῶνων ἀπάντων ὑπερῆξ πα-
 τῆρ, καὶ τῆς αὐτῆς ἡμετέρας ὁμοίως
 δὲ καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τῆς αὐτῆς
 θεοῦ καὶ οὐσίας, ἥς ὁ πατὴρ καὶ ὁ
 υἱός, σφαιρέστα ἐδέξαν. καὶ ἀληθῶς
 ὑψηλὸν ὄρος θεοῦ, ἀναστῆν ἡμῖν, κα-
 τὰ προσεδήλωσεν ὁ λόγος παρ' αὐτῶν
 τῆς κυρίου διὰ τῆς ἀποστόλων δόξαις,
 καὶ νῦν διὰ τῆς αὐτῆς ἱερέων κ' τ' Νι-
 καέων γραφικαῖς μεροπυλαῖς τρα-
 ναδεῖς, ὁ προσκυνητὸς οὗτος καὶ ἅγιος
 τῆς ἀνωμότητος πίστεως ὄρος· περὶ οὗ
 σαφέστερον ἡμῖν σπεργία τῆς τῆς θεοῦ
 χαριτῶν προσῶν ἀποδείξει ὁ λόγος.
 ἀλλ' ἵππ' τὴν περικαιμύριον ἡμῖν τ' ἐκκλησιαστικῆς ἰσοείας ὑπόδειον ἐπανέλ-

studio festinans sermonem de-
 ducere ad summum illum, illu-
 strem, sanctum & diuinum mon-
 tem apostolicæ illius & laudabi-
 lis Synodi sacerdotum Dei, quæ
 Nicææ fuit: maxime cum pro-
 phetam velut manu prehenden-
 tem & me hortantem videam:
Venite, inquit, ascendamus ad Isai. 2.
montem Domini, & ad domum Dei
Jacob: & annuntiabit nobis viam
suam, & ambulabimus in ea. Ex
Sion enim exiit lex, & verbum
Domini ex Ierusalem. Vere enim
 Sion & Ierusalem, & mons Do-
 mini altissimus, & domus Dei
 Iacob, est diuinus ille orthodo-
 xorum Dei sacerdotum cœtus,
 qui in Spiritu sancto perscrutati
 docuerunt per scripturas pro-
 pheticas, euangelicas & aposto-
 licas, de verbo vitæ, hoc est, Filio
 Dei, quod vere increatus sit se-
 cundum naturam diuinitatis,
 non creatus, quemadmodum con-
 tra illum blasphemauit Dei ho-
 stis & impius ille Arius: quod e-
 iusdem naturæ & substantiæ sit
 cum Patre qui eum ante omnia
 sæcula genuit: quod denique &
 Spiritus sanctus eiusdem pariter
 diuinitatis & essentiæ sit cum
 Patre & Filio, manifestissime
 ostenderunt. Et vere altus Dei
 mons, quæ nobis ab initio est, vt
 antea declarauit sermo, ab ipso
 Domino per apostolos nobis tra-
 dita, & nunc per ipsius sacerdo-
 tes Nicææ congregatos scriptu-
 re testimoniis clare explicata ve-
 neranda illa & sancta fidei regu-
 la, de qua clarius, iuuante Deo,
 progrediente longius sermone a
 nobis differetur. Sed ad proposi-
 tum ecclesiasticæ historiæ argu-

mentum reuertamur, repetentes ea quibus Deus populo suo subuenerit, & tyrannos e medio sustulerit per dilectum seruum suum imperatorem Constantinum: quam per eundem pacem conciliauerit suis in toto orbe ecclesijs. Solus magnus Dominus, qui facit mirabilia magna solus, & inscrutabilia, quorū non est numerus: qui rerum opportunitates & tempora commutat, qui deponit reges & constituit: *Suscitans a terra inopem, & de stercore erigens pauperem: deposuit potentes de sede, & exaltauit humiles a terra: esurientes impleuit bonis, & diuites dimisit inanes,* & brachia superbiorum contriuit: qui est rerum admirabilium opifex, qui magnarum architectus, qui vniuersorum Dominus, qui totius mundi fabricator, qui omnipotens, totus bonus, vnus & solus Deus, cui nouum canticum cantemus, illud addentes: *ei qui facit mirabilia magna solus, quoniam in seculum misericordia eius: ei qui percussit reges magnos, & occidit reges fortes, quoniam in seculum misericordia eius: quia in humilitate nostra recordatus est nostri Dominus.* Ob hæc omnia nunquam desinamus celebrare vniuersorum Deum, & vnigenitum eius filium Iesum Christū, dominum nostrum, illum cum Patre omnium bonorum nobis auctorem, diuinæ nobis cognitionis doctorem, veræ erga ipsum pietatis magistrum, impiorum euersorem, interfectorem tyrannorum, vitæ nostræ moderatorem, & nostrum omnium, cum reiecti & repudiati essemus, saluatorem Iesum, vno omnes ore, vnoque corde celebre

Euseb. lib. 10. hist. c. 4.
Psalms. 135.
Job. 5.

Psalms. 112.
Luc. 1.

Psalms. 135.

ἑωμεν, ἐπαναλαβόντες τὰ ὡς τῆς τῆ βασιλείας τοῦ εἰς αὐτὸν λαὸν ἀνθρώπων, & τῆς πυρῆων κατὰ τὴν φωνὴν διὰ τῆς θεοφιλῆς αὐτῆς τῆ θεοφιλοῦς Κωνσταντίνου τῆ βασιλείας. ἡ δὲ αὐτῆς εἰρήνῃ ἐπετυχεῖν πᾶσι καὶ τῶν οἰκουμένων αὐτῆς ἐκκλησιῶν, ὁ μόνος μέγας κύριος, ὁ ποιῶν θαυμάσια μεγάλα μόνος καὶ ἀνεξιχνίαστα, ὧν ἐκ ἐστὶν ἀριθμῶς ὁ ἀλλοῶν κριτοῦ καὶ χρονοῦ, μεθιστῶν βασιλεῖς τε & κηδεστῶν, ἐγείρον δὲ τῆς πτωχῶν, & δὲ τὸ κοπρίας ἀνθρώπων πένητα κατέλιπε δυνάστας δὲ τῶν πτωχῶν, καὶ ὑψώσε ταπεινοῦς πεινῶντας ἐπέπλησεν ἀγαθῶν, καὶ πλουσιώτας ἐξέπεσε κενοῦς, καὶ βραχίονας ὑψηλοῦν σωτήριον ὁ θαυματουργὸς, ὁ μεγαλουργὸς, ὁ τῆς ὅλων δεσπότης, ὁ τῆς σύμπαντος κόσμου δημιουργὸς, ὁ παντοκράτωρ, ὁ πανάγαθος, ὁ εἰς ἡμῶν μόνος θεός, ὁ τῶν κενῶν ἄσμα ἀναπέμποιον, παρουστακοῦντες τῶ ποιῶν θαυμάσια μεγάλα μόνος, ὅτι εἰς τὸ αἶψα τὸ ἔλεος αὐτῆς τῶ πατὴρ ἡμῶν βασιλεῖς μεγάλους, καὶ δοκλιεῖν βασιλεῖς κραταιοῦς ὅτι εἰς αἶψα τὸ ἔλεος αὐτῆς ὅτι ἐν τῆ ταπεινώσει ἡμῶν ἐμνήσθη ἡμῶν ὁ κύριος. ἐφ' οἷς ἀπασιν ἀνυμνοῦντες μὴ διαλείψωμεν τῆς ὅλων θεῶν, καὶ τῆς πύτου μονογενῆ υἱὸν Ἰησοῦ Χριστὸν κύριον ἡμῶν, σὺ τῶ πατὴρ πάντων ἡμῶν τῆς ἀγαθῶν ἀπὸ τῆς θεογνωσίας αὐτῆς εἰσηγητῆ ἡμῶν, τῆς εἰς αὐτὸν δόσεως διδασκαλῶν, τῆς ἀσεβῶν ὀλεθῶν, τῆς τυραννοκλόν, τῆς τῆς βίου διορθώσεως, τῆς ἀπεγνωσμένων σωτήρα Ἰησοῦ, ἐν ἐνὶ σῶματι καὶ μετὰ καρδίᾳ πάντες δοξάζωμεν ὅτι δὴ μόνος,

ΑΙΩΝΟ ΧΡΙΣΤΙ

ANNO CHRISTI 325.

μόνος, οἷα παναγάθου πατρὸς μονώτατος ὑπερῶν πανάγαθος παῖς, ἐν βουλήν τ' πατρικῆς, ἔειπεν, καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος φιλανθρωπίας, τῆν κατωποικιλιάν ἐν φθορᾷ τ' σωτηρίῳ ἡμῶν περιηγησάμενος, εὖ μάλα προθύμως πρὸς ἡμετέραν ἰσοπίαν φύσιν, καὶ ἀπὸ τῆς ἀειότητος ἰατρῆς τῆς ἀδενείας ἡμῶν ἀναλαβὼν, καὶ τὰς νόσους φέρων, καὶ τότε καὶ αἰ σωτηρίαν καὶ ζωὴν τῶν τῆν ἀνθρώπων κατηργάσατο γῆρας, ὅς ἐστι βασιλεὺς βασιλέων, καὶ τῆς ἰδίου λαοῦ αἰεὶ περιηγησάμενος, αὐτῶν φίλον καὶ ἀγαπῶντα ἴδιον Κωνσταντῖνον τοῖς τῆς εἰς αὐτὸν ἐστειλείας καὶ πίστεως ὅπλοις φεράσας, καὶ τῆν ἀσθεῖαν τυραννῶν, τῆς τε καὶ Ρώμῃ Μαξιμίμου, καὶ τῆς καὶ πρὸς ἀνατολῆν Μαξιμίμου ἀνεγέρκεν οἷς δι' αὐτῶν αἰετῶν, φαιδρῶν καὶ βαδύων εἰρλίω πρὸ οικείω

mus : quod solus tamquam optimi Patris vnus ipse optimus Filius, paterna, sua ipsius & Spiritus etiam sancti clementia, salutis nostrae, cum in peccatorum corruptione & sordibus iaceremus, prospiciens, naturam nostram libenter induerit : & tamquam optimus medicus infirmitatem nostram suscipiens, & morbos auferens, tunc & semper salutem & vitam nostro generi restituerit. Qui rex regum populi sui curam agens, dilectum seruum suum Constantinum pietatis erga se & fidei armis munitum, in impios tyrannos, Maxentium Romae, & Maximinum in oriente, concitauit: quibus per illum e medio sublatis, summam & tranquillam pacem populo suo reddidit.

Γεῖλ τ' Λικινίου κακοῦργίας.

De prauis Licinii moribus.

ΚΕΦΑΛ. Ι.

CAPVT X.

ΟΥΚ ὡς δὲ ἄρα, Φησὶν ὁ Παμφίλου Εὐσέβιος, τῶν μισοκάλων φθόνῳ, τῶν τε φιλοπονήσων δαίμονι φορητὸς ἢ τ' ὀρεσμῶν δ' αὖ ὡς περ ἐν οὐδὲ Λικινίῳ μεταξὺ πένη ἐτύχθη ἀντάρτην παρὰ τὸν σὺ φρονα λόγιμον παρὰ τοῖς ἐμπερατέων δεδηλωμένοις τυραννοῖς συμβεβηκότα. ὅς ἐστι φερομένης αὐτῶν τ' ἄρχης, τ' βασιλείας μεγάλου Κωνσταντῖνου δευτέρων τιμῆς, ἰπταγαμβείας τε ἔσφιενείας ἡξιωμῆτος, μμησίως μὲν τῆς τ' καλῶν ἀπελιμπνέει, τῆς δὲ τῆν ἀσθεῖαν τυραννῶν μοχθηρίας ἐξήλου πρὸς κακοῦργίαν ἔων τῆς βίου πρὸς κατὰ σφοδρῶν ἐπέιδεν αὐτοῖς ὀφθαλμοῖς, πούτων ἐπέ-

VERVM inuidiae probitatis hosti (inquit Eusebius Pamphili) omnisque impietatis fautori diabolo, nequaquam harum rerum spectaculum tolerandum videbatur: neque itidem Licinio velut iam mutato, ea quae tyranis prioribus obtigerant, satis exempli ad modestiam & animi moderationem excolendam dederunt. Qui cum imperio prospere frueretur, & secundas in honore post imperatorem Constantinum magnum obtineret, & coniunctione atque affinitate eius dignus habitus esset: relicta tamen praeclarorum hominum imitatione, perditos impiorum tyrannorum mores aemulatus est: & quorum miserum vitae exitum oculis conspexisset, eorum per-

Concil. Tom. 2.

